

ženka Divjak, koja je predstavila ciljeve kurikularne reforme te plan uvođenja reforme u hrvatske škole u školskoj 2019./2020. godini te zaključila skup.

Igor Jovanović

12. državni stručni skup za učitelje i nastavnike povijesti *Domovinski rat – Istra u Domovinskom ratu: prognanici, izbjeglice i školstvo*, Poreč, 24. – 26. travnja 2019.

U Poreču je u hotelu Valamar Dijamant od 24. do 26. travnja 2019. održan državni stručni skup za učitelje i nastavnike povijesti *Domovinski rat – Istra u Domovinskom ratu: prognanici, izbjeglice i školstvo*. Stručni je skup otvoren pozdravnim govorima Franje Čička, višega savjetnika iz Agencije za odgoj i obrazovanje, umirovljenoga generala Hrvatske vojske Josipa Štimca, predstavnika Hrvatskoga časničkog zbora, Lorisa Peršurića, gradonačelnika Grada Poreča i Valtera Flega, župana Istarske županije. Rad je skupa koordinirao Franjo Čičak.

Skup je otvorila Gabriela Poslon i pokazala „Primjer dobre prakse: Put oko ekvatora – za Vukovar“. Profesorica Poslon je kao djelatnica u Domu učenika Ugostiteljsko-turističke škole u Osijeku započela 2010. projekt Prvi krug oko ekvatora – za Vukovar, kada je skupina od desetak učenika Doma Ugostiteljsko-turističke škole prvi put pješačenjem od Osijeka do Memorijalnoga groblja u Vukovaru obilježila Dan sjećanja na žrtve Vukovara. Osam godina poslije (2018.) takvu se načinu obilježavanja sjećanja na vukovarske žrtve Domovinskoga rata, pješačenjem od Osijeka do Memorijalnoga groblja u Vukovaru, pridružuje 500 mladih ljudi iz svih krajeva Hrvatske. Cijeli je projekt popratila fotoprezentacijom kojom je prenijela dio emocija proživljenih uslijed teških uvjeta hladnoće i cjelonoćnoga koračanja te cjelodnevna boravka na otvorenom, uslijed želje novih generacija da svojom žrtvom iskažu poštovanje Gradu Heroju.

„Istra u Domovinskom ratu“ bila je tema Branka Bošnjaka, brigadirna Hrvatske vojske u mirovini. Iznio je analizu društvenih, ekonomskih, političkih i vojnih zbivanja u Istri počevši od njegova dolaska na mjesto zapovjednika 119. brigade Hrvatske vojske (HV) u kasno ljeto 1991. U izlaganju se dotaknuo osnivanja 119. brigade, faza Domovinskog rata u Istri, mukotr-

pnih pregovora s Jugoslavenskom narodnom armijom (JNA), dolaska izbjeglica u Istru, djelovanja postrojbi HV-a izvan Istre te odlaska JNA iz Pule i Istre. Posebno se osvrnuo na pregovore Kriznoga štaba s kapetanom bojnoga broda Dušanom Rakićem. Bošnjak je naglasio da je pulski Krizni štab bio u stalnom kontaktu s hrvatskim predsjednikom Franjom Tuđmanom koji je bio upoznat sa situacijom u Puli i davao štabu punu podršku u njegovim aktivnostima.

Slijedila je tema „Prognanici i izbjeglice u Republici Hrvatskoj“, koju je predstavila Nada Arbanas koja je radila u Uredu za izbjeglice od 1991. do 1998. Ured za izbjeglice Republike Hrvatske djelovao je pri Ministarstvu rada i socijalne skrbi od ljeta 1991., a potom na razini Vlade Republike Hrvatske kroz novoformljeni Ured za prognanike i izbjeglice. Taj Ured – od svojega utemeljenja krajem studenoga 1991. pa do kraja devedesetih godina – ostaje jezgra sveobuhvatnoga sustava za prihvati i zbrinjavanje prognanika i izbjeglica. Arbanas je opisala događanja od početka ratnih sukoba u svibnju 1991. pa do pada Vukovara u studenome 1991. Poseban je dio izlaganja posvetila izbjegličkom valu iz Bosne i Hercegovine od travnja 1992. te humanitarnim i logističkim problemima s kojima se Hrvatska susretala. Posljednji je dio predavanja bio posvećen događajima iz srpnja 1994., kada su hrvatski prognanici počeli s blokadom UNPROFOR-a kako bi na miran način tražili da se stvore uvjeti za povratak i upozorili na neučinkovitost međunarodnih mirovnih snaga. Blokada se potom s prvih punktova na Biljskoj cesti proširila na ostale punktove u Hrvatskoj i trajala je 46 dana.

Posljednje je predavanje u jutarnjem terminu seminara održao Ante Nator na temu „Dokumenti o prognanicima i izbjeglicama“. Predstavio je Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata (HMDCDR) koji prikuplja, objedinjuje, sređuje i zaštićuje svu dokumentaciju i sve podatke nastale u Domovinskom ratu i vezane za rat. Centar se koristi suvremenim metodama zaštite i sigurnosnih mjera trajnoga čuvanja prikupljenoga gradiva, razvija i održava informacijski sustav te objavljuje dokumente vezane za Domovinski rat. Iznio je bogat fondus fotografija na temu predavanja te predstavio knjige u seriji „Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990. – 1995. – Dokumenti“ i „Memoarsko gradivo: Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990. – 1995.“, a sve u izdanju HMDCDR-a.

Popodnevni je dio prvoga dana stručnoga skupa bio rezerviran za terenski dio – znamenitosti Poreča čije je razgledavanje organizirao Vla-

dimir Torbica, pročelnik Upravnoga odjela za kulturu Istarske županije i nastavnik u porečkoj Srednjoj školi Mate Balote.

Drugi je dan stručnoga skupa otvorio brigadir Marinko Ogorec predavanjem „Razvoj hrvatskog vojnog školstva.“ U oružanim snagama RH razvoj sustava vojnoga školstva (vojne izobrazbe) započeo je u vrlo složenim ratnim okolnostima. Zbog nedostatka zapovjednoga kadra, u studenome 1991. bili su organizirani prvi dvotjedni tečajevi u Varaždinu, Samoboru i Zagrebu. Već 27. prosinca 1991. bio je osnovan jedinstveni Časnički centar Hrvatske vojske u Zagrebu, koji je isprva organizirao ubrzane tečajeve, a od kolovoza 1992. tečajeve u trajanju od tri do šest mjeseci. Mornarički nastavni centar u Splitu ustrojen je 1992. sa zadaćom izobrazbe dočasnika i časnika za potrebe Hrvatske ratne mornarice, a tijekom 1995. prve polaznike prihvatilo je i Zrakoplovno vojno učilište u Zadru, koje obučava dočasnički i časnički kadar za potrebe Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva. Časnički centar je 1993. preustrojen u Hrvatsko vojno učilište Petar Zrinski. U siječnju iste godine ustrojena je Zapovjedno-stožerna škola (danas ZSS general Blago Zadro). U ožujku 1995. ustrojena je i Škola stranih jezika Katarina Zrinska, u kojoj se uče četiri strana jezika (engleski, njemački, francuski i talijanski). Godine 1997. promijenjen je sustav izobrazbe pa su ustrojena tri granska učilišta sa svojim časničkim i dočasničkim školama, koja su u travnju te godine objedinjena u sklopu Hrvatskoga vojnog učilišta, ali su zadržala dotadašnje lokacije: Učilište Hrvatske kopnene vojske u Zagrebu (Črnomerec), Učilište Hrvatske ratne mornarice u Splitu (Lora) i Učilište Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane u Zadru (Zemunik). U lipnju 1998. osnovana je Ratna škola ban Josip Jelačić kao najviši oblik vojne izobrazbe u RH, čime je sustav vojnoga školstva uglavnom zaokružen.

Slijedilo je predavanje „Školstvo u Istri u Domovinskom ratu“ Ante Cukrova. U prvom dijelu predavanja Cukrov je opisao razvoj školstva u Istri od srednjega vijeka do danas s naglaskom na kraj 19. i početak 20. stoljeća i osnivanje Družbe Ćirila i Metoda za Istru. Opisao je i razvoj školstva u Istri u doba Kraljevine Italije te u drugoj polovici 20. stoljeća. Profesor Cukrov postaje ravnatelj OŠ Poreč u školskoj 1991./1992. godini te uz redovan rad organizira i školu za izbjegle učenike koji su bili smješteni u porečkim hotelima te u izbjegličkom centru u Špadićima kraj Poreča. U školskoj 1991./1992. godini OŠ Poreč je zajedno s područnim školama pohađalo 2219 učenika.

Treće je predavanje, „Od vila ilirskih do Bijeloga puta“, održao Ivo Lučić. Obuhvatilo je razdoblje od ilirskoga pokreta s početka devetnaestoga stoljeća, kao i njegovih refleksija na Bosnu i Hercegovinu, pa do pred kraj dvadesetoga stoljeća i Bijeloga puta koji je – kao i nekada „vilinski glas“ iz Zagreba – vodio u Bosnu. Predavač je posvetio posebnu pozornost zbivanjima nakon raspada Jugoslavije, proglašenju i međunarodnom priznanju Republike Bosne i Hercegovine u proljeće 1992. te humanitarnim konvojima za Novu Bilu.

Posljednje je predavanje drugoga dana održao Josip Grbac, „Istarski Caritas u Domovinskom ratu“. Hrvatski Caritas je katolička humanitarna ustanova koju je 1934. osnovao nadbiskup koadjutor Alojzije Stepinac u Zagrebu. Organiziran je po hijerarhijskom načelu: nacionalni Caritas, biskupijski Caritas i župni Caritas. U Pazinu je aktiviran biskupijski Caritas početkom Domovinskoga rata te je aktiviran u svim župama i na svim razinama. Razlozi njegova aktiviranja bili su i domoljubni i etički. U vrijeme Domovinskoga rata svrha Caritasa bila je pomaganje izbjeglicama i prognanicima, obiteljima s više djece, starim, bolesnim i nemoćnim osobama, invalidima, mentalno zaostaloj djeci, beskućnicima, žrtvama obiteljskoga nasilja i ovisnicima, pripadnicima i obiteljima HV-a, vojnicima na ratištima, ranjenicima, kao i njihovim obiteljima.

U poslijepodnevnim satima sudionici državnoga skupa su, u organizaciji Vladimira Torbice i Dijane Muškardin, posjetili Muzej grada Pazina i Etnografski muzej Istre te razgledali pitoreskni gradić Draguč. Ondje su posjetili Kuću fresaka i crkvu sv. Roka.

Posljednjega dana državnoga skupa održano je nekoliko predavanja s izvrsnim primjerima dobre prakse. Lidija Miletić, ravnateljica Osnovne škole Dragutina Tadijanovića Vukovar je s primjerom dobre prakse „Učitelji u Domovinskom ratu – učitelji uče primjerom“ predstavila rad učitelja u progonstvu, referirajući se na svoje ratno iskustvo. Također je iznijela podatke o stradalim učiteljima i nastavnicima tijekom bitke za Vukovar.

Marija Belullo iz Osnovne škole Šijana predstavila je rad „Pozadinska fronta Pula“ o organizaciji koja je dopremala pomoć braniteljima izravno na bojišnicu. Uz predavanje, u holu hotela otvorena je i pripadajuća izložba.

Josipa Klemić je predstavila projekt Osnovne škole Bjelovar „Tvoje ime čuvam“, koji je, između ostaloga, nadahnut vlastitim ratnim iskustvom te stradanjima djece u Slavonskom Brodu. To je projekt koji uključuje interdis-

ciplinaran pristup, a ostvaren je različitim likovnim, književnim i glazbenim radionicama, posjetima mjestima stradanja Vukovaraca, ali i Bjelovaraca. Kroz suradnju sa školama iz Vukovara i Zadra Klemić je predstavila svojim učenicima slične primjere prakse putujućim izložbama i iskustvima kolegica Tihane Magaš iz Gimnazije Vladimira Nazora iz Zadra i Lovorke Krajnović Tot iz Osnovne škole Antuna Bauera iz Vukovara.

Blanka Polić iz čepinske Osnovne škole Vladimira Nazora je u radu „Domovina kao nadahnuće“ prikazala aktivnosti kojima njihova škola obilježava Dan sjećanja na Vukovar. Posebice je zanimljiv bio prilog o načinu vrednovanja i izlaznih kartica, kojima se provjerava učeničko znanje o događajima Domovinskog rata na kraju teme.

Danijela Štefan iz Ekonomske i trgovačke škole Daruvar je s radom „Kako se obilježavanju važni datumi iz Domovinskog rata u Daruvaru“ prikazala načine obilježavanja važnih datuma iz Domovinskoga rata u Daruvaru, sredini s multietničkim sastavnom djece, koja su sva uključena u različite načine obilježavanja datuma iz Domovinskoga rata.

Igor Jovanović – Danijela Kegalj

Mala škola povijesti u školskoj 2018./2019. godini, Kanfanar, 14. svibnja 2019.

Projekt Mala škola povijesti pokrenula je 90-ih godina 20. stoljeća Osnovna škola Petra Studenca iz Kanfanara s ciljem edukacije vlastitih učenika i učenika gostujućih škola radi njihova boljega upoznavanja bogate materijalne baštine Kanfanarštine i Istre, kao i popularizacije povijesne znanosti. U Maloj školi povijesti učenici pod mentorstvom stručnih voditelja provode dan na terenu u aktivnom istraživanju prošlosti kanfanarskoga kraja. Kroz terenski rad učenicima se predstavljaju arheolozi i povjesničari, stručnjaci za povijest Kanfanarštine. Uz gostujuće stručnjake predavači su i Natalija Boljunčić, profesorica povijesti u mirovini, jedna od pokretača Male škole povijesti, Anton Meden, predsjednik Udruge za očuvanje i promociju naslijeđa Dvegrajci i vrhunski poznavatelj prapovijesti i lokalne povijesti te Marko Jelenić, učitelj povijesti u OŠ Svetvinčenat i OŠ Petra Studenca, jedan od obnavljača projekta. Godine 2017. škole gosti bile su Pazinski kole-